

Bønder og byen: økt verdiskaping og
bærekraft gjennom optimalisert
ressursbruk i byer og bynære områder
(URBANFARMS)

Sebastian Eiter

Avdeling for landskapsovervåking

Norges forskningsråd, BIONÆR, 2019 – 2023, prosjektnr. 294604

Urban landbruk: 2 hovedtyper

«Urban gårdsdrift»

- Forretningsmodell tilpasset til å dra nytte av nærhet til by
 - Lokale produkter
 - Lokale tjenester

«Urban hagedyrking»

- Oftest liten økonomisk avhengighet av produktene
- Gjerne sosiale formål

Urban landbruk: 14 undertyper

«Urban gårdsdrift»

- Lokalmatproduksjon (selvplukk, andelslandbruk, etc.)
 - Landbruksbasert reiseliv
 - Pedagogiske tilbud for barn og unge
 - Forsøksgård
 - Arbeidstrening
 - Helsetjenester
 - Fokus på miljøprogram
 - Museumsgård
- ulike hovedformål

«Urban hagedyrking»

- Privat kjøkkenhage **individuell**
- Parsell-/kolonihage **-----**
- Skolehage **i fellesskap**
- Terapeutisk hage **«sosialt»**
- Fellesskapshage **—————**
- Geriljahage **ulovlig**

URBANFARMS - grunntanke

En by i nærheten av gården kan **true gårdsdrift**

- nedbygging fremfor jordvern, forurensning, ...

men også **fremme urban gårdsdrift**

- økonomisk, samfunns- og miljømessig bærekraft

URBANFARMS – mål

Hvordan kan gårdbrukere øke verdiskapingen fra sin produksjon på en bærekraftig måte, ved å utnytte nærheten til byen?

URBANFARMS – tverrfaglig og internasjonalt

Forskning

Geografi – Økonomi – Agronomi – Sosiologi

Praksis

NORGES BONDELAG

URBANFARMS – temaer

1. Arealressurser
 - Kartlegge unyttet potensial?
2. Forretningsmodeller
 - Utforsking og utvikling?
3. Verdiskapingskjede produsenter-konsumenter
 - Flaskehalsar og forbedringspotensial?
4. Stoffkretsløp
 - Økt integrering mht. næringsstoffer og organisk avfall, vekstskifte / god agronomisk praksis?

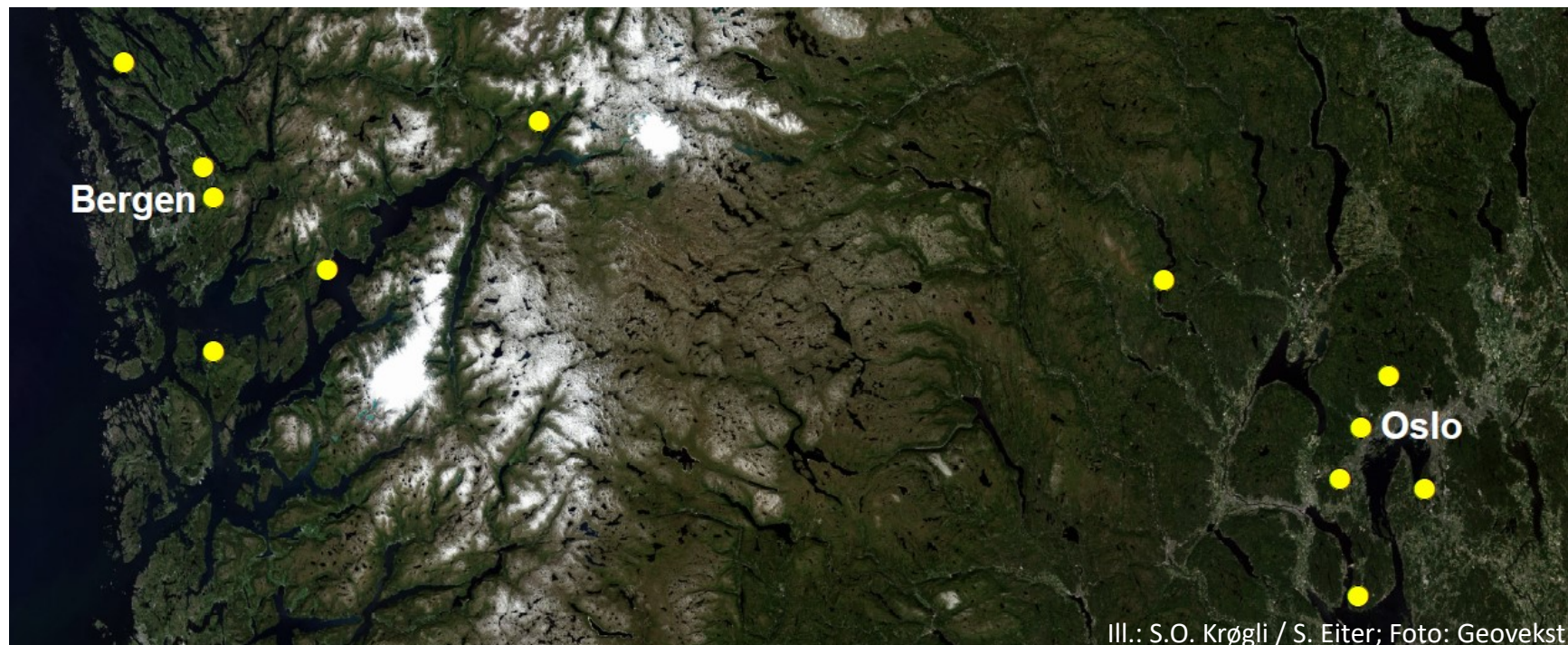
Åpen utlysning: Er du en bynær bonde som selger gårdsprodukter til byfolk?

Foto: A.B. Milford / NIBIO

- Oslo eller Bergen
- Alternative salgskanaler for mat direkte til innbyggere

Gårdbrukere

- 12 bruk, 6 i øst og vest
- I by og (relativt) bynær
- Erfaring: 1 – ≤ 40 år
- Kvinner og menn
- «Alle» aldre
- Heltid og deltid

Produkter og salgskanaler

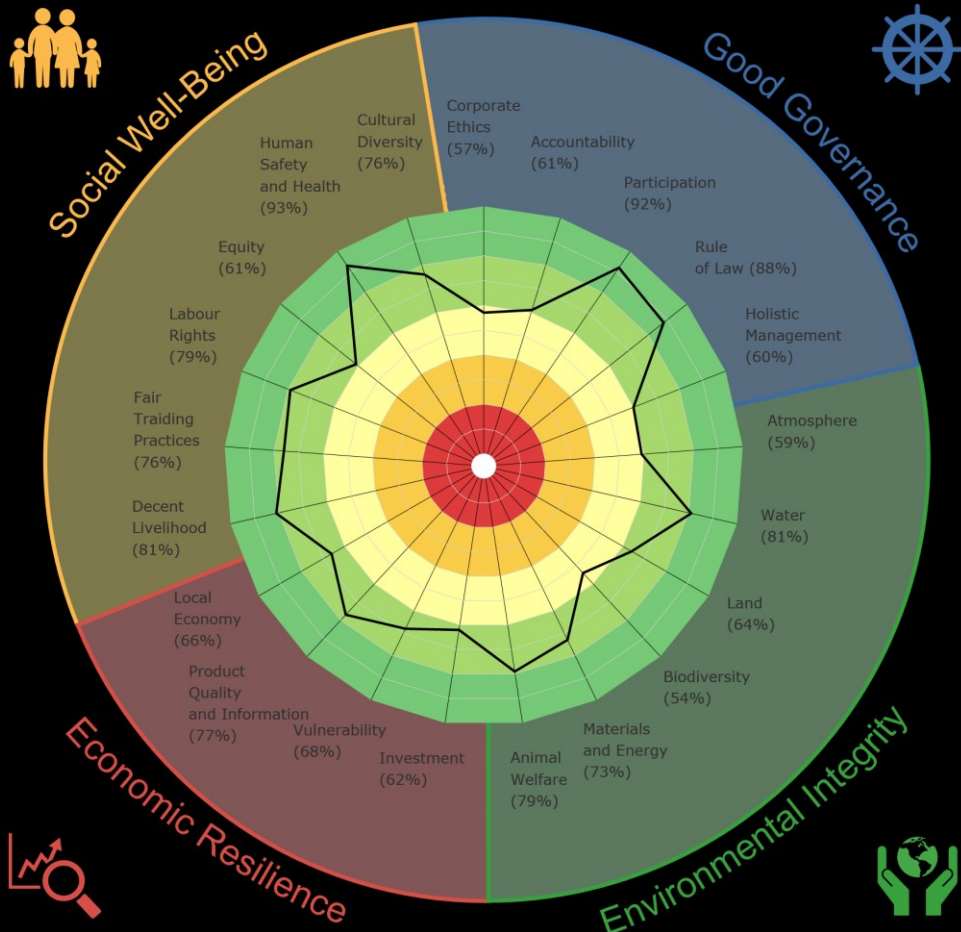

Gårdsutsalg – Andelslandbruk (bondedrevet) – Bondens marked – REKO-ringer – (Nisje-)butikker – Restauranter – Hjemlevering/direktesalg

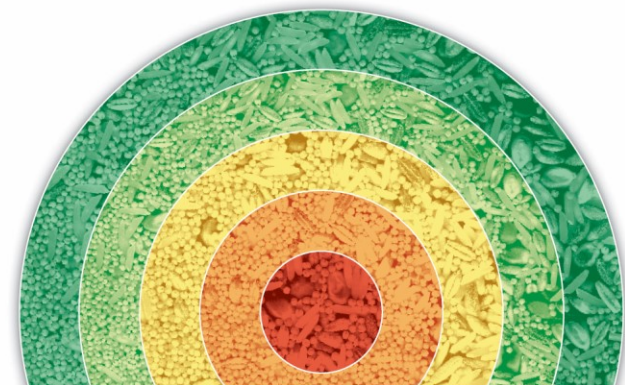
Bærekraftsanalyse

smart
sustainability monitoring
and assessment routine

GUIDELINES
VERSION 3.0

Lære

- Sette urbant landbruk i system
- Bredt samarbeid mellom ulike aktører
- Overordnet planlegging
- Støtteordninger

Who feeds Bristol?

Towards a resilient food plan

Production • Processing • Distribution • Communities • Retail • Catering • Waste

Research report written by Joy Carey

A baseline study of the food system that serves Bristol and the Bristol city region
March 2011

Dele kunnskap

NIBIO POP

VOL. 3 - NR. 17 - JUNI 2017

Foto: Svein Olav Krogl / NIBIO

En felles befaring er en viktig del av intervju mellom rådgiver og gårdbruker.

Hvordan måle bærekraft i jordbruket?

Jordbruksnæringen står overfor store utfordringer både i Norge og internasjonalt: Den viktigste oppgaven er å produsere mat i samsvar med lov- og regelverk om dyrevelferd, klima- og miljøvern. Samtidig stilles det krav til økonomi og til arbeidsmiljø for alle som arbeider på gården. Hvert gårdsbruk må finne løsninger på bærekraftig drift, økonomisk, sosialt og miljømessig. Vi presenterer to verktøy som kan hjelpe til å ta gode valg.

NIBIO POP

VOL. 2 - NR. 26 - JUNI 2016

Foto: Erling Petrusen / NIBIO

Urban gårdsdrift: Gårdbruker (t.v.) og en av andelshaverne på et andelslandbruk i Nittedal kommune, Akershus.

Urbant landbruk – for alle og overalt?

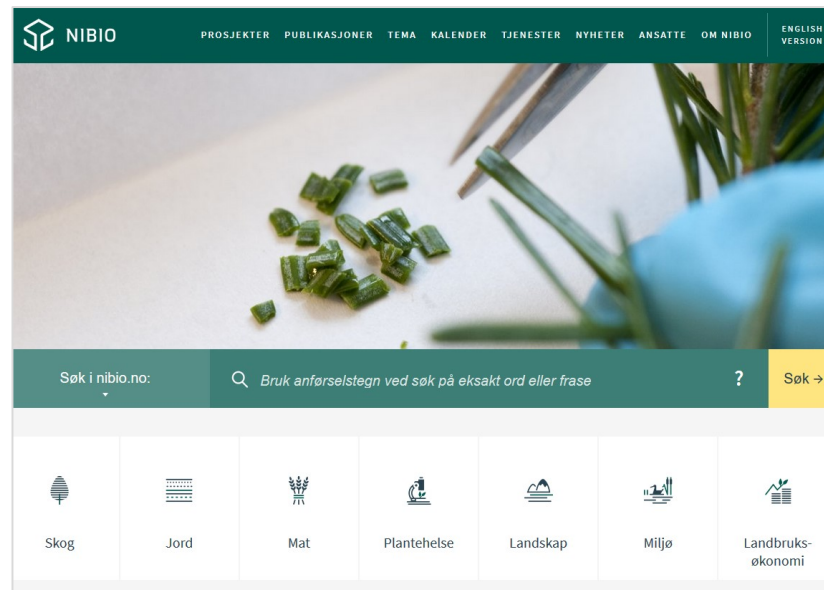
Forskere i det europeiske COST-nettverket «Urban Agriculture Europe» har utviklet et felles begrepsapparat som grunnlag for politikktutforming. Urbant landbruk er definert i henhold til seks dimensjoner, og delt inn i de to hovedtypene *urban gårdsdrift* som næring, og *urban hagedyrking* med liten eller ingen økonomisk betydning. Mangfoldet som 14 under typer av urbant landbruk representerer, gjør det til en arena for mange politikkfelt. For å kunne nytte det urbane landbrukets potensiale for økonomiske, sosiale, miljø- og helsemessige gevinster fullt ut, bør politikkfeltene fordele hovedansvaret for ulike typer urbant landbruk seg imellom.

Innspill til nasjonal strategi

1. Tenk på tvers!

Ulike typer urbant landbruk

- Målgrupper
- Tilnæringsmåter/
fagdisipliner
- Departementer/
politikkfelt

2. Husk de bynære bøndene!

- De kan utvikle **urban** gårdsdrift
- Hva som skal til får URBANFARMS finne ut mer av...